

Korea Klubben
c/o Nanna Falk
Jesper Brochmands Gade 6, 4. tv.
DK-2200 Copenhagen N
Denmark
M : +45 25 78 99 93
E: nf@koreaklubben.dk
www.koreaklubben.dk

Dialogmøde om det danske adoptionssystem med særligt fokus på international fremmedadoption

Social-, Børne- og Integrationsministeriet, tirsdag d. 22. oktober 2013

For Korea Klubben er det en positiv udvikling, at vi som en forening af og for voksne adopterede er inviteret til dialogmøde, og vi ser frem til at bidrage til en helhedsorienteret gennemgang af adoptionssystemet for at nå frem til en vurdering af, om systemet er indrettet på en tidssvarende og relevant måde, som understøtter etisk forsvarlige adoptioner til børnenes bedste.

Som voksne adopterede og repræsentant for den største gruppe internationalt adopterede og ligeledes som en af de ældste og største foreninger af sin slags ser vi os selv som ambassadører for barnets tarv. Børn bliver som bekendt voksne, og som vi ser det afsluttes en adoption ikke, når barnet afleveres til nye forældre eller når barnet opnår dansk statsborgerskab. Adoption er en livslang proces, som har betydning i alle livets faser.

I vores optik er adoptionssystemet hverken tilstrækkeligt tidssvarende eller relevant i al den tid, det ikke i højere grad omfatter de voksne adopterede og inddrager deres erfaringsgrundlag og synsvinkel.

En helhedsorienteret analyse af adoptionssystemet bør efter vores opfattelse ikke afgrænses til selve adoptionsprocessen og de første år i adoptivfamilien. Analysen bør også se på de behov og udfordringer, som opstår for voksne adopterede, f.eks. når de selv stifter familie, kommer ud på arbejdsmarkedet, ønsker at rejse til deres oprindelsesland og evt. opsøge biologisk familie eller bosætte sig mere permanent.

Korea Klubben har eksisteret i snart 25 år og har en bred kontaktflade til såvel adopterede og adoptivfamilier, men også til adopteredes egne familier og ikke mindst til en større og større gruppe af biologisk familie. Korea Klubben er desuden medstifter af det internationale netværk IKAA - International Korean Adoptee Associations, der globalt når ud til ca. 10.000 adopterede.

Som en del af IKAA netværket deltog Korea Klubben i 2005 i *Second Meeting of the Special Commission on the practical operation of the 1993 Hague Convention on Intercountry Adoption* og

skrev IKAA's oplæg til de arbejdsdokumenter om PAS, der i 2005 og 2010 blev fremlagt for Særkommissionen på vegne af de voksne adopterede.

Helhedsanalysens hovedelementer og rammesættende spørgsmål

1. Hvilke lande Danmark skal samarbejde med, herunder betydningen af Haagerkonventionen - Hvilke faktorer skal være afgørende for, hvilke lande Danmark samarbejder med?

Som udgangspunkt mener Korea Klubben, at Danmark kun skal samarbejde med lande, der har tiltrådt Haagerkonventionen og evt. FN's Børnekonvention. Når det er afgiverlandets ansvar at fastslå, at det ikke er muligt at gennemføre en national adoption og barnet har "behov for hjælp gennem international adoption", mener vi, at man bør stille de højeste krav for at sikre etisk forsvarlige adoptioner.

Det er ligeledes vigtigt, at der i de lande, som Danmark samarbejder med, arbejdes aktivt på at forbedre de økonomiske og sociale forhold for især enlige kvinder eller splittede familier, således at de får en reel mulighed for at beholde og opfostre deres børn. Det er ikke nok, at landene på papiret er enige om at overholde Haagerkonventionen og barnets tarv, der skal konkrete tiltag bag ordene, og Danmark bør tilskynde denne proces i afgiverlandene.

Vi mener også, at man i udvælgelsen af afgiverlande bør se på udvikling af PAS og programmer og støtte for adopterede, der ønsker at rejse til deres oprindelsesland og evt. opsøge biologisk familie. Selv om en del lande ikke har ressourcer til at udvikle særskilte PAS programmer, mener vi, at der bør lægges en strategi på området, og at man hele tiden indtænker de voksne adopterede i adoptionsprocessen.

Dengang Korea startede med internationale adoptioner, var der formentlig ingen, der drømte om, at de adopterede ville vende tilbage. I dag estimeres det, at mellem 3.000-4.000 koreanske adopterede tager tilbage til Korea hvert år for at besøge landet, deltage på sponsorerede programmer, summer schools, søge biologisk familie, studere, arbejde, lære sproget, bosætte sig mere permanent etc. Selv om Korea først underskrev Haagerkonventionen i maj i år, viser al erfaring, at behovet for PAS er til stede.

2. Sammenkoblingen mellem adoptionsformidling og børnehjælpsarbejde

- Kan og bør der ske en adskillelse af adoptionsformidlingen og børnehjælpsarbejdet?

Korea Klubben er af den holdning, at adoptionsformidling og børnehjælpsarbejde så vidt muligt skal holdes adskilt for at undgå sammenblanding af interesser. Som bekendt er det en præmis for international adoption, at børnene så vidt muligt skal hjælpes i oprindelseslandet, og først hvis det ikke er muligt kan international adoption komme i betragtning. Så længe man arbejder i nogle af verdens fattigste lande, vil der som nævnt i kommissoriet være "grobund for uønsket adfærd", uanset hvor gode intentionerne er fra starten. Praksis viser, at uønsket adfærd vil opstå, så snart der er økonomiske interesser involveret.

Børn bortadopteret også fortsat fra velstående lande som Korea, hvor det ikke længere kun er et spørgsmål om økonomi, men også i høj grad kultur, traditioner og normer. Det kan her vække

bekymring, at mange hjem for ugifte mødre drives af adoptionsformidlende organisationer, der i praksis ikke er gode nok til at tilbyde alternativer til adoption.

Det bør på alle måder forebygges, at donationer og børnehjælpsarbejde medvirker til at gøre lande afhængige af den økonomiske gevinst ved international adoption og dermed risikerer at stå i vejen for, at børnevelfærd eller hjælp til enlige mødre udvikles i de pågældende lande. Dette er jo netop i modstrid med præmissen for international adoption.

Vel vidende at det er et komplekst område, og at udviklingshjælp er nødvendig og i mange afgiverlande også et direkte krav, kunne vi ønske, at der rent lovgivningsmæssigt skete en adskillelse af børnehjælpsarbejde og international adoption. Dog på en sådan måde, at midler til børnehjælpsarbejde fortsat tilfalder afgiverlandene, men via alternative økonomiske systemer, der ikke direkte har kontakt med selve adoptionsformidlingen. Der findes eksempler på sådanne modeller, f.eks. i Sverige (lovgivningsmæssig adskillelse, krav om total organisatorisk adskillelse af økonomi og personale, hvis akkrediterede organer står for udviklingshjælpen, tæt samarbejde med statsligt styret organ for hjælpearbejde).

3. Godkendelsen af kommende adoptanter med henblik på at styrke gode adoptionsforløb

- Er der elementer og/eller hensyn, der overses i godkendelsesforløbet?

Korea Klubben har ikke tidligere været inddraget i adoptionssystemet som sådan, men kontaktes løbende af adoptanter/kommende adoptanter, der ønsker at forberede sig bedst muligt. Foreningen har bl.a. afholdt flere foredrag for landegrupper og lokalforeninger i Adoption & Samfund, og vi har ligeledes igennem en årrække deltaget på DanAdopts Korea landemøder.

Det er frivillige initiativer, som vi bestemt mener skal institutionaliseres. Alle adoptanter/kommende adoptanter bør mødes med voksne adopterede og høre deres erfaringer som en obligatorisk del af godkendelsesforløbet. Det vil sætte fokus på de temaer, som voksne adopterede finder relevante (håndtering af racisme, søgning af biologisk familie, identitet m.m.) og vil kunne styrke gode adoptionsforløb på længere sigt.

Det er ikke nok, kun at se på generelle krav såsom helbred, samliv, boligforhold eller sorgbearbejdelse og tilknytningsproblematikker. Der er uden tvivl sket meget gennem årene i forhold til italesættelse af betydningen af oprindelsesland, etnicitet, biologisk ophav på de adoptionsforberedende kurser. Ikke desto mindre er det vores erfaring, at der stadig er et stort behov for at gøre oprindelseslandet til et langt mere integreret element i adoptivfamilien med alt, hvad det indebærer.

Der er stadig langt fra en intellektuel erkendelse af barnets anderledeshed på et adoptionsforberedende kursus til at rumme konsekvenserne. Derfor mener vi også, at der bør kunne stilles krav om en vis robusthed hos adoptanterne i forhold til at kunne rumme oprindelseslandet, den biologiske familie og hvordan det er at vokse op i Danmark som internationalt adopteret. Man kunne f.eks. overveje at stille krav om, at alle adoptanter rejser til det land, de adopterer et barn fra forud for eller i forbindelse med adoptionen, uanset om det er en del af betingelserne for adoptionen. Det ville signalere en ny konkret tilgang til barnets oprindelsesland og kultur.

4. En forbedring af støtten til adoptanter før og efter hjemtagelsen af et barn

- Hvilke elementer bør indgå i en PAS-ordning?

Korea Klubben mener som nævnt, at adoption er en livslang proces, som har betydning i alle livets faser. PAS er derfor meget mere end støtte til adoptanter og bør også omfatte adoptivbørn såvel som voksne adopterede.

Danmark er som modtagerland forpligtet til at fremme adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionens gennemførelse, jf. Haagerkonventionens §9, c. Det er tankevækkende, at international adoption i en dansk PAS-sammenhæng primært handler om forbedring af støtten til adoptanter før og efter hjemtagelsen af et barn. Dette mener vi slet ikke er tilstrækkeligt. Vi mener, at PAS er et meget bredere felt end psykologisk-pædagogisk rådgivning til adoptanter og småbørnsfamilier.

Der er i høj grad brug for PAS for de voksne adopterede og som mere og andet end rådgivning eller terapi. Efter vores opfattelse er et helt centralt mål for PAS at styrke den internationalt adopteredes etniske og kulturelle baggrund.

Nogle af de områder, som ifølge Korea Klubben bør indgå i en PAS-ordning er:

- Midler til uafhængig adoptionsforskning, der ikke kun belyser adoption ud fra en psykologisk vinkel, men anlægger en bred vifte af interdisciplinære perspektiver, der også afdækker de biologiske familiers vilkår.
- Systematisk indsamling og formidling af viden om adoption.
- Permanent rådgivningstilbud til alle parter i adoptionstrekanten og deres nærmeste.
- Uddannelse af sundhedsfaglige/pædagogiske fagpersoner, som er i kontakt med adopterede.
- Vejledning og støtte til søgning af biologisk familie, personlig såvel som praktisk og juridisk bistand til at søge information.
- *Post reunion support* i form af hjælp til oversættelse og fastholdelse af kontakt til biologisk familie.
- Adgang til oprindelsesland og kultur, bl.a. i form af sommerskoler, sprogundervisning og kulturejser.
- Støtte og rådgivning for adopterede, der ønsker at bosætte sig mere permanent i oprindelsesland.
- Økonomisk støtte til oprettelse eller styrkelse af uafhængige foreninger eller netværk for adopterede, også i afgiverlandene hvis der findes lokale initiativer, organiseret af adopterede.
- Udvikling af mentorship programmer. Positive rollemodeller har stor betydning for den adopteredes identitetsdannelse.
- Fokus på racisme og diskrimination og strategier for adopterede og adoptivfamiliers håndtering af samme.

5. Muligheden for åbne adoptioner, herunder procedurer i forhold til opfølgingsrapporter

- Hvilke overvejelser er vigtige i forbindelse med spørgsmålet om åbne adoptioner?

Erfaringerne fra Korea Klubben og søsterorganisationer i andre lande tegner et tydeligt billede af vigtigheden af at kende sin baggrund og peger kraftigt på, at det lukkede adoptionssystem ikke er tidssvarende eller hensigtsmæssigt for de internationalt adopterede.

Som tidligere nævnt, var der formentlig ingen i Korea som forudså, at de adopterede ville vende tilbage til deres oprindelsesland. Men mange tager tilbage og flere og flere får kontakt til deres biologiske familie. Der er et behov for at have en relation både til den biologiske familie og til oprindelseslandet. Samtidig oplever vi en dyb frustration med hele adoptionssystemet hos de adopterede, der forgæves forsøger at få aktindsigt.

Det er ikke kun koreansk adopterede, der vender tilbage eller ønsker aktindsigt. Åbne adoptioner er i dag på dagsordenen i mange lande i erkendelse af, at man ikke bare kan "viske tavlen ren" og ignorere et barns baggrund.

Der er ingen forskningsmæssige resultater, der tyder på, at åbne adoptioner skulle være mere skadelige for adopterede eller biologiske mødre. Der vil selvsagt være fordele og ulemper ved både de åbne og lukkede adoptioner, og der vil være tilfælde, hvor en direkte kontakt mellem biologiske familiemedlemmer og barnet ikke vil være for barnets tarv pga. specifikke omstændigheder. Det lukkede adoptionssystem er dog samlet set et politisk valg, der kan opfattes som primært at tilgodese adoptanternes behov.

Vi anser fordelene ved åbne adoptioner for langt at opveje ulemperne. Det vil være en mulighed for at skabe mere kontinuitet i den adopteredes liv. I dag er det sådan, at adopterede måske som 20-, 30-, 40-årige tager tilbage til Korea og finder ud af, at deres adoptionspapirer indeholder forkerte eller falske oplysninger. Og pludselig skal man som voksen forholde sig til en helt anden virkelighed eller kæmpe med et system for overhovedet at få helt basale oplysninger om sig selv.

Fra de biologiske mødre og familier, vi har kontakt til via vores medlemmer eller via netværk for ugifte kvinder i Korea, ved vi, at det er dybt traumatisk for kvinder ikke alene at blive tvunget til at opgive deres barn til adoption, men også uigenkaldeligt at blive afskåret fra al information om barnets videre færd. De mange genforeninger giver også et andet og mere nuanceret billede af de biologiske familier og årsagerne til adoption.

Vi mener også, at åbenhed vil gavne adoptivforældrene og adoptionsforløbene generelt. Selv om der i dag er mere fokus på barnets biologiske ophav, oplever vi, at det stadig er et meget sårbart emne og i langt mindre grad for de adopterede end for adoptanterne. Vi mener åbenhed fra starten i adoptionsprocessen vil skabe en langt større rummelighed i forhold til barnets oprindelse. Al vores erfaring viser, at mere åbenhed ikke skaber mindre tilknytning til adoptivfamilien.

6. Organiseringen af adoptionsformidlingen ud fra et krav om etisk forsvarlige adoptioner

- Hvordan sikrer vi en gennemskuelig, enkel og oplyst adoptionsformidling?

Korea Klubben har som forening ikke nogen entydig holdning til, hvorvidt privat eller statslig organisering bedst sikrer en gennemskuelig, enkel og etisk forsvarlig adoptionsformidling. Med afsæt i de sager der har været bragt frem i offentlighedens lys de senere år, mener vi dog det er værd at undersøge muligheden for en større grad af statslig organisering. Under alle omstændigheder er det vigtigt at bringe diskussionen om private/offentlige aktører ind i billedet og se på eksempler og erfaringer fra andre lande.

7. Tilrettelæggelsen af et skærpet tilsyn

- Hvad er succeskriteriet for et skærpet tilsyn og hvilke forventninger er realistiske?

Det gennemgående mønster, der tegner sig i de sager, der har været bragt frem i offentlighedens lys de seneste år, er at de danske myndigheder er blevet advaret, men ikke har været i stand til at gribe ind eller forstået situationens alvor.

Korea Klubben mener, at der bør ske en stramning af tilsynet med de adoptionsformidlende organisationer og samarbejdspartnere i afgiverlandene, hvilket vil kræve en kontinuerlig tilstedeværelse i de pågældende lande for at kunne foretage et effektivt tilsyn. En løsning kunne være etablering af et uafhængigt lokalt beredskab, der kan træde til og behandle klager og advarsler med det samme, når der er mistanke om uetisk adfærd eller direkte misbrug.

Under alle omstændigheder har Danmark en forpligtelse til ikke blot at overlade ansvaret for tilsyn til afgiverlandene.

Afsluttende bemærkninger

Kommissoriet for helhedsanalysen af det danske adoptionssystem med særligt fokus på fremmedadoptioner forekommer Korea Klubben at være defineret inden for en temmelig snæver ramme.

Det er naturligvis nødvendigt at opstille visse rammer for afdækning af emnet, og vi har således besvaret hovedelementerne og de rammesættende spørgsmål efter bedste evne. Der henstilles samtidig til, at bidragene udtrykker de problemstillinger/tilkendegivelser, som vi finder allervigtigst at viderebringe.

Afslutningsvis vil vi derfor pointere, at analysen i højere grad bør omfatte de voksne adopterede og deres erfaringsgrundlag. En helhedsorienteret analyse af adoptionssystemet bør efter vores opfattelse ikke afgrænses til selve adoptionsprocessen og de første år i adoptivfamilien. Analysen bør også se på de behov og udfordringer, som opstår for voksne adopterede, f.eks. når de selv stifter familie, kommer ud på arbejdsmarkedet, ønsker at rejse til deres oprindelsesland og evt. opsøge biologisk familie eller bosætte sig mere permanent.

Vi mener, det er af afgørende betydning for analysens validitet, at rammerne udvides til også at omfatte de voksne adopteredes perspektiver. Og ligeledes at den væsentlige erfaringsbaserede viden, som Korea Klubben og andre uafhængige foreninger eller netværk for adopterede har indsamlet gennem tiderne, inddrages kontinuerligt i processen.